

Uzasadnienie do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 2025 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Kozioróg w Czernej PLH020100

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r., poz. 1478, 1940 oraz z 2025 r. poz. 884) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, biorąc pod uwagę cele ochrony obszaru. Po zmianach legislacyjnych plan zadań ochronnych ważny jest bezterminowo (wcześniej sporządzany był na 10 lat).

Obszar Natura 2000 Kozioróg w Czernej PLH020100 zatwierdzono *Decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (2011/64/UE)*, a wyznaczono w celu zachowania we właściwym stanie przedmiotów ochrony wymienionych w Załączniku I i II Dyrektywy Siedliskowej tj.:

- 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*),
- 1084 pachnica dębowa *Osmoderma eremita* (*Osmoderma barnabita*),
- 1088 kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo*.

Obszar wyznaczono jako specjalny obszar ochrony siedlisk Kozioróg w Czernej (PLH020100) *rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Kozioróg w Czernej (PLH020100)* (Dz. U. poz. 2094) w celu zachowania jednej z największych populacji kozioroga dębosza położonej w dolinie Odry. Koncentruje się ona w obrębie skupiska (kilkadziesiąt drzew) starych, ponad stuletnich, żywych, zamierających lub martwych dębów, rosnących po obu stronach wału przeciwpowodziowego. Aleja ta stanowi również pomnik przyrody. Ponadto obszar stanowi istotny łącznik między innymi znanymi stanowiskami tego gatunku w dolinie Odry (okolice Nowej Soli i Wyszanowa). Z tego względu opisywany obszar jest istotny dla zachowania ciągłości populacji kozioroga na śląsku, a także możliwości zachowania tego gatunku w tym regionie w dłuższej perspektywie czasu. Występuje tutaj również populacja pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*, gatunku wymagającego do rozwoju starych dziuplastych drzew liściastych.

Projekt planu zadań ochronnych dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk Kozioróg w Czernej (PLH020100) (zwanego dalej Obszarem) został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody oraz zgodnie z zapisami *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000* (Dz. U. z 2024 r., poz. 99).

W przypadku tego Obszaru zachodzi przesłanka wynikająca z art. 28 ust. 11 pkt 3a ww. *ustawy o ochronie przyrody*, która uzasadnia nieobejmowanie całości Obszaru projektem planu zadań ochronnych, gdyż Obszar pokrywa się w części z obszarem będącym w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Głogów, dla którego ustanowiony został Plan Urządzania Lasu (dalej: PUL) na lata 2017-2026, zawierający zakres planu zadań ochronnych dla Obszaru. PUL został zatwierdzony pismem Ministra Środowiska i uwzględnia zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ww. *ustawy o ochronie przyrody*. Wobec powyższego plan zadań ochronnych obejmuje tylko część (120,20 ha z całkowitej powierzchni 142,77 ha) Obszaru znajdującą się poza gruntami będącymi w zarządzie Nadleśnictwa Głogów.

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej.

Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ww. *ustawy o ochronie przyrody* i ww. *rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000*.

Prace terenowe obejmowały badania w zakresie fitosocjologii i entomologii. Wyniki badań entomologicznych potwierdziły obecność 1084 pachnicy dębowej i 1088 kozioroga dębosza. Ekspert fitosocjolog potwierdził występowanie siedliska 91F0 w granicach obszaru objętego planem zadań ochronnych. Dodatkowo w trakcie prac stwierdził występowanie 2 wcześniej nie wykazywanych siedlisk przyrodniczych, tj. siedlisko przyrodnicze 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* (*Nympheion*, *Potamion* oraz płat siedliska przyrodniczego 6440 Łąki selernicowe (*Cnidion dubii*). Ekspert zaproponował włączenie tych typów siedlisk do przedmiotów ochrony Obszaru. Propozycja ta nie została uznana przez RDOŚ we Wrocławiu za zasadną z uwagi na stosunkowo niewielką powierzchnię płatów siedlisk (1 płat siedliska 6440 o powierzchni 5,87 ha oraz 2 płaty siedliska 3150 o łącznej powierzchni 1,66 ha) i fakt, że obszar ten powstał w celu ochrony jednej z największych w kraju populacji kozioroga dębosza. Biorąc pod uwagę specyfikę obszaru, ww. siedliska nie mają większego znaczenia dla ochrony siedlisk i gatunków stanowiących podstawę jego utworzenia.

Na podstawie badań terenowych dokonano zmiany oceny poszczególnych parametrów siedliska przyrodniczego 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe, (tj. wielkość zajmowanej powierzchni, reprezentatywność, stan zachowania i ocena ogólna) oraz siedlisk gatunków chronionych 1084 Pachnica dębowa i 1088 Kozioróg dębosz. Zaktualizowano również opis Obszaru, wartość przyrodniczą i znaczenie oraz zagrożenia.

W związku z powyższym Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu wnioskiem znak: WPN.630.42.2024.PB/BP z dnia 13 sierpnia 2024 r. zwrócił się do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o aktualizację danych zawartych w Standardowym Formularzu Danych.

Głównym zagrożeniem dla siedliska 91F0 jest rozwój ekspansywnych gatunków roślin, a także coraz częściej występujące okresy suszy, które prowadzą do przesychania siedliska i wkraczania gatunków niepożądanych. Natomiast do głównych zagrożeń dla siedlisk gatunków chronionych 1084 i 1088 należy zaliczyć brak nasadzeń drzew liściastych (co skutkuje brakiem nowych siedlisk dla ww. gatunków), wypalanie traw i podpalenia drzew, a także fragmentację i izolację siedlisk poprzez usuwanie dębów między stanowiskami oraz niszczenie korytarzy migracyjnych.

Szczegółowe cele działań ochronnych zostały określone na podstawie przeprowadzonych prac terenowych oraz metodyki Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (zwanego dalej GIOŚ).

Zaproponowane działania ochronne mają na celu zachowanie siedlisk przyrodniczych w określonym stanie ochrony oraz poprawę ich stanu zachowania. W szczególności dotyczą one właściwych metod gospodarowania (ekstensywna gospodarka leśna w przypadku siedliska 91F0) oraz zapewnienia ciągłości istnienia głównego siedliska gatunków chronionych 1084 i 1088, poprzez wykonanie nasadzeń uzupełniających aleję usytuowaną na wale przeciwpowodziowym.

W odniesieniu do siedliska 91F0 należy mieć na uwadze, że działania ochronne polegać będą na utrzymaniu oceny niezadowolającej i złej. Wynika to z faktu, że obręb obu płatów stwierdzono m.in. uproszczoną strukturę pionową i przestrzenną drzewostanu, izolację stanowisk, osłabione odnowienia oraz zaburzone stosunki wodne powodujące przesuszenie siedliska. Dodatkowym czynnikiem negatywnie wpływającym na jego stan jest obecność ekspansywnych gatunków roślin zielnych, takich jak niecierpek drobnokwiatowy czy jeżyny. Ze względu na te uwarunkowania i presję czynników zewnętrznych poprawa stanu siedliska w krótkiej perspektywie nie jest możliwa. Działania ochronne przewidziane w planie koncentrują się na ograniczeniu dalszej degradacji siedliska oraz utrzymaniu warunków, które w dłuższym horyzoncie czasowym mogą sprzyjać jego regeneracji.

Zaplanowany monitoring dotyczy kontroli płatów siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków chronionych oraz oceny stanu ich zachowania w zakresie wykonywania działań ochronnych. Zasady przeprowadzenia monitoringu oparto na metodyce opracowanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Plan zadań ochronnych zawiera także wskazania do zmian zapisów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Czerna położonej w gminie Żukowice i do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żukowice (podczas zmiany lub aktualizacji tych dokumentów).

Sporządzenie planu ochrony dla Obszaru nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w obszarze.

Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

W dniu 16 września 2019 r. odbyło się, zorganizowane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska we Wrocławiu, spotkanie informacyjne dotyczące projektu nr POIS.02.04.00-00-0193/16 pn. „*Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000*” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Celem spotkania było przybliżenie tematyki dotyczącej planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, przedstawienie zakresu działań w ramach projektu oraz harmonogramu prac dla poszczególnych obszarów Natura 2000 objętych projektem. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele samorządów i nadleśnictw oraz instytucji, z którymi Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu będzie współpracowała w trakcie realizacji projektu.

W dniu 21 października 2019 r. na stronie internetowej (Biuletyn Informacji Publicznej) i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu znak WPN.082.3.17.2019.AH z dnia 18 października 2019 r. o zamiarze przystąpienia do sporządzenia projektów zadań ochronnych dla 23 obszarów Natura 2000 (w tym dla obszaru Natura 2000 Kozioróg w Czernej) Obwieszczenie zostało przekazane w celu jego upublicznienia m.in. do Urzędu Gminy Żukowice.

Pierwsze spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy odbyło się w dniu 28 lutego 2020 r. w świetlicy wiejskiej w m. Brzeg Głogowski, gmina Żukowice. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele Urzędu Gminy Żukowice, Starostwa Powiatowego w Głogowie, Nadleśnictwa Głogów, Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, KGHM Polska Miedź S.A., Tactus (wykonawca ekspertyzy entomologicznej na potrzeby sporządzenia PZO) oraz osoby fizyczne. Biorący udział w spotkaniu poza osobą fizyczną zgodzili się na uczestnictwo w Zespole Lokalnej Współpracy. Celem spotkania było omówienie zasad pracy nad projektem planu zadań ochronnych, roli dokumentu i trybu jego sporządzania oraz przedstawienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony obszaru, zidentyfikowanych zagrożeniach i problemach związanych z utrzymaniem lub poprawą stanu ochrony. Dyskusja w czasie spotkania dotyczyła odtwarzania siedlisk kozioroga dębosza poprzez tworzenie nowych potencjalnych siedlisk (realizacja nowych nasadzeń liniowych i uzupełnianie szpalerów drzew). Pojawiła się także kwestia dotycząca własności gruntu pod wykonanie poszczególnych nasadzeń.

Drugie spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy odbyło się w dniu 7 kwietnia 2021 r. w formie wideokonferencji za pomocą aplikacji MS TEAMS. W trakcie spotkania wykonawcy ekspertyzy siedliskowej i entomologicznej zaprezentowali całościowe wyniki przeprowadzonych prac terenowych. W dyskusji poruszono kwestię planów modernizacji wałów przeciwpowodziowych na terenie gminy Żukowice oraz innych inwestycji związanych z budową stopni wodnych, które mogą mieć wpływ na stosunki wodne w rejonie obszaru Natura 2000 Kozioróg w Czernej. Poruszono też kwestię nadania funkcji wodochronnej

dla płatów siedliska 91F0 oraz ponownie poruszono kwestię nasadzeń w celu poprawy struktury siedlisk gatunków 1084 i 1088.

Obwieszczeniem z dnia..... Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 4 i 5 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112, 1881, 1940)* i w związku z art. 28 ust. 4 *ustawy o ochronie przyrody*.

Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Obwieszczenie było również wywieszone na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy w Żukowicach w dniach..... Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 *ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2024 r., poz. 1907)*, uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu2025 r.